

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3197/2022. (IV. 29.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.20.952/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Papp Ildikó kamarai jogtanácsos) eljáró központi költségvetési szerv indítványozó (Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság) alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.20.952/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Tatabányai Törvényszék 2.Pf.20.031/2020/8. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben megállapított tényállás szerint a Magyar Állam tulajdonában és az indítványozó vagyonkezelésében álló ingatlanon (egy öbölben) évek óta bontásra váró hajóroncsok vesztegelnek. Az alapügy alperese (egy magánszemély) az öbölben folyó munkálatokra, az érintett vízfelület és partrész igénybe vételére vagyonkezelői hozzájárulással nem rendelkezik, a peres felek között a területhasználatról konszenzus nem jött létre. Az indítványozó felszólítása területhasználati díj fizetésére és a hajóroncsok eltávolítására, a vízfelület eredeti állapotának a helyreállítására nem vezetett eredményre.
- [3] A felszólítás eredménytelenségét követően az indítványozó fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő. A fizetési meghagyással szemben az alperes ellentmondással élt, melyben a követelés jogalapját és összecszerúságát is vitatta. A fizetési meghagyásos eljárás 2016. március 10. napján perré alakult. Az Esztergomi Járásbíróság 5.P.20.299/2016/132. számú, 2019. június 18. napján kelt ítéletével kötelezte az alperest bruttó 11 255 430 forint, a 2019. évben nettó havi 182 703,54 forint területhasználati díj, valamint késedelmi kamat megfizetésére.
- [4] 1.2. Az alperes fellebbezése alapján másodfokon eljáró Tatabányai Törvényszék 2.Pf.20.031/2020/8. számú, 2020. május 28. napján kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. A Tatabányai Törvényszék ítéletében megállapította, hogy az indítványozó a kérdéses, a Magyar Állam tulajdonában álló ingatlan ingatlannyilvántartás szerinti vagyonkezelője. Ez a vagyonkezelői jog jogszabály alapján jött létre, azonban annak ingatlannyilvántartási bejegyzéséhez a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel (a továbbiakban: MNV Zrt.) kötött megállapodás szükséges. Annak eldöntéséhez, hogy az indítványozónak van-e perindítási jogosultsága, ezt a megállapodást kellett a bíróságnak értékelnie, és a perben becsatolt „meghatalmazás” elnevezésű, 2011. június 28. napján kelt okirat alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó vagyonkezelői jogosultsága nem vonatkozik a használati díj követelésére, így pedig az indítványozót keresetindítási jog sem illeti meg.
- [5] 1.3. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyó határozat hozatalát, másodlagosan pedig a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A felülvizsgálati kérelem szerint a másodfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozónak nincs kereseteljesítési joga, a Tatabányai Törvényszék által az ügy eldöntéséhez felhasznált „meghatalmazás” nem azonos az MNV Zrt. jogelődjével, a Kincstári Vagyoni Igazgatósággal 1998. december 16. napján megkötött, és utóbb

(2016. január 5. napján és 2016. november 21. napján) módosított vagyonkezelési szerződéssel. A Kúria Pfv.VI.20.952/2020/6. számú, 2021. július 13. napján kelt ítéletével a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletében kiemelte: azáltal, hogy az alperes illegális öbölhasználata miatt igényt érvényesítő indítványozó keresetösségi joga hiányában a jogerős ítélet a keresetről érdemben nem határozott, az elsődleges felülvizsgálati kérelem nem volt teljesíthető. A Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó keresetösségi jogát az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló 254/2007. (X. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ávtv. Vhr.) alapulvételével kell eldönteni. Az Ávtv. Vhr. 8. § (1) bekezdése és 9. § (1) bekezdése alapján az indítványozót mint a vagyonkezelői jog jogosultját illeti az állami vagyon birtoklásának, használatának és hasznok szedésének joga, azonban az Ávtv. Vhr. más rendelkezései [így különösen a 9. § (4) és (5) bekezdése, a 20. § (1) és (2) bekezdései, a 8. § (6) bekezdése és az 1. § (5) bekezdése] értelmében az állami vagyont fenyegető veszélyről és a beállott kárról köteles haladéktalanul értesíteni a tulajdonost (2019. június 30. napjától a tulajdonosi joggyakorlót), ideértve azt az esetet is, ha őt harmadik személy a jogainak gyakorlásában akadályozza, és köteles tűrni, hogy a tulajdonos (tulajdonosi joggyakorló) a szükséges intézkedéseket tegye. Az állami vagyon vagyonkezelőjét megillető jogok gyakorlását, annak szabályszerűségét, a kötelezettségek teljesítését, valamint a vagyon rendeltetése szerinti célszerűségét a tulajdonosi joggyakorló rendszeresen ellenőrzi, a tulajdonosi ellenőrzés célja a jogszerű állapot helyreállítása is. Mindebből a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az alperessel szemben a jogszerűtlen használat miatt az indítványozó mint vagyonkezelő nem léphet fel, az Ávtv. Vhr. 8. § (6) bekezdésére tekintettel pedig ettől a vagyonkezelési szerződés sem térhetett el (Kúria ítélete, Indokolás [13]).

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.20.952/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta, a Tatabányai Törvényszék 2.Pf.20.031/2020/8. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Az alkotmányjogi panasz a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét az alábbiak szerint állítja.
- [7] Az indítvány szerint az a bírói jogértelmezés, amely a vagyonkezelői jog terjedelmét oly módon korlátozza, hogy a vagyon kezelőjét nem illeti meg a keresetösségi jog, akadályozza az indítványozó alapfeladatának ellátását (jelen esetben a természetes vizek és a vízkészlet védelmét), továbbá ellentétes a nemzeti vagyonra vonatkozó alaptörvényi rendelkezésekkel is. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz azt állítja, hogy a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény P) cikkével, R) cikk (1), (2) és (4) bekezdéseivel, a T) cikk (4) bekezdésével, a 28. cikkel, továbbá a 38. cikk (1), (2) és (4) bekezdéseivel, tekintettel arra, hogy a Kúria (és a Tatabányai Törvényszék) ítéletében túllépte a bíróságokat az Alaptörvény értelmében megillető értelmezési tartomány alkotmányos keretét.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog sérelmét azért állítja, mert úgy véli, hogy az a bírósági jogértelmezés, amely szerint az indítványozót, mint vagyonkezelőt nem illeti meg a jogalap nélküli birtoklásból származó jogalap nélküli gazdagodás követelése, a tulajdonhoz való jog alaptörvényi tartalmával ellentétes. Az indítványozó szerint az Ávtv. Vhr. vonatkozó (időközben hatályát veszített) rendelkezését a Kúria teljesen félreértelmezte: az, hogy a vagyonkezelő köteles értesíteni a vagyont fenyegető veszélyről és a beállott kárról a tulajdonost, továbbá köteles tűrni, hogy a tulajdonos a veszély elhárítására, illetőleg a kár következményeinek megszüntetésére a szükséges intézkedéseket tegye, még nem azt jelenti, hogy a tulajdonosnak kellene minden esetben fellépnie. Ellenkezőleg, a vagyonkezelőtől általában is elvárható, hogy tegyen meg mindent a helyzet orvoslására, ideértve a fellépés és az igényérvényesítés jogát is. Az indítványozó érvelése szerint a Kúria jogértelmezése életszerűtlen is, hiszen figyelemmel az összes állami tulajdonú ingatlan rendkívül nagy számára, az MNV Zrt. nyilvánvalóan fizikailag is képtelen lenne minden egyes ingatlan vonatkozásában a perindításra.
- [9] Az indítványozó szerint amikor a Kúria ítéletében azt rögzítette, hogy eljárásában a felülvizsgálati kérelem Alaptörvény sérelmére vonatkozó hivatkozásait nem vizsgálta (Kúria ítélete, Indokolás [11]), a Kúria végső soron az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, az alapvető jogok tiszteletben tartásának követelményét sértette meg.
- [10] Az Alaptörvény I. cikk (2) bekezdésének sérelmét a panasz azért állítja, mert az indítványozót jogszabály erejénél fogva illetik meg a tulajdonosi jogok és kötelezettségek, a Kúria jogértelmezése pedig részben ezen tulajdonosi jogokat, részben pedig a nemzeti vagyonra vonatkozó alaptörvényi rendelkezéseket [különösen az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdését] is figyelmen kívül hagyta.

- [11] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] az indítványozó szerint azért sérült, mert mind a Tatabányai Törvényszék, mind pedig a Kúria tévesen azonosította az eredetileg a Kincstári Vagyoni Igazgatósággal 1998. december 16. napján kötött vagyonkezelési szerződést a per iratai között fellelhető, 2011. június 28. napján kelt meghatalmazással. Ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét valósította meg az indítványozó szerint a peres felek jogi képviselőinek helytelen feltüntetése, valamint az eljárás észszerűtlenül hosszú ideig történő elhúzódása: az indítványozó mind a másodfokú ítéletről, mind a felülvizsgálati ítéletről csak késedelmesen (több, mint két hónap elteltével) értesült, a Kúria pedig felülvizsgálati ítéletét több, mint egy év elteltével hozta meg.
- [12] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerinti egészséges környezethez való jog sérelme az indítványozó szerint azért állapítható meg, mert azáltal, hogy az indítványozó a bírói döntés eredményeként nem gyakorolhatja vagyonkezelői jogait, végső soron nem tehet eleget az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése szerinti, a természeti erőforrások megóvására vonatkozó kötelezettségének sem.

II.

- [13] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„P) cikk (1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”

„R) cikk (1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

[...]

(4) Magyarország alkotmányos önazonosságának és keresztény kultúrájának védelme az állam minden szervének kötelessége.”

„T) cikk (4) A sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXI. cikk (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

„38. cikk (1) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.

(2) Az állam kizárólagos tulajdonának és kizárólagos gazdasági tevékenységének körét, valamint a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon elidegenítésének korlátait és feltételeit az (1) bekezdés szerinti célokra tekintettel sarkalatos törvény határozza meg.

[...]

(4) Nemzeti vagyon átruházására vagy hasznosítására vonatkozó szerződés csak olyan szervezettel köthető, amelynek tulajdonosi szerkezet, felépítése, valamint az átruházott vagy hasznosításra átengedett nemzeti vagyon kezelésére vonatkozó tevékenysége átlátható.”

III.

- [14] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2021. szeptember 6. napján vette át, az alkotmányjogi panasz pedig ezen időponthoz képest határidőben, 2021. október 13. napján került előterjesztésre. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogi képviselője az Alkotmánybíróság eljárásában képviseleti jogosultságát igazolta. Az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alkotmánybíróság eljárására okot adó peres eljárásban felperesként vett részt. Erre is figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszra okot adó alapüggyel összefüggésben nem gyakorol közhatalmat.
- [16] 2. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó a panaszban valamely Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény P) cikke, az R) cikk (1), (2) és (4) bekezdései, a T) cikk (4) bekezdése, az I. cikk (1) és (2) bekezdései, a 28. cikk, továbbá a 38. cikk (1), (2) és (4) bekezdései az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmazzanak Alaptörvényben biztosított jogot, ezért ezek állított sérelme sem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét [az R) cikk (1), (2) és (4) bekezdéseire, az I. cikk (1) és (2) bekezdéseire, valamint a 28. cikkre összefoglalóan: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]; a P) cikkre: 3504/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [30]; a T) cikk (4) bekezdésére: 3028/2020. (II. 10.) AB végzés, Indokolás [14]; a 38. cikk (1) bekezdésére: 3287/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; a 38. cikk (2) bekezdésére: 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [63]–[64]; a 38. cikk (4) bekezdése pedig a nemzeti vagyon átruházására és hasznosítására vonatkozóan fogalmazza meg az átláthatóság követelményét, ekként ugyancsak nem tartalmaz az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot}. Az alkotmányjogi panasz ezért a fenti elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, XXI. cikk (1) bekezdésére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére ugyanakkor (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alkotmányjogi panasz alapítható.
- [17] 3. Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [18] Az indítványozó az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésének sérelmét lényegében csak azért állítja, mert az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárásban oly módon lett pervesztes, hogy a Kúria kimondta: az indítványozó mint vagyonkezelő keresetösségi joggal nem rendelkezik, a perbeli ingatlan pedig (annak jellemzői folytán) sajátos környezeti értékkel bír, az indítványozónak pedig vannak a környezet és a természeti erőforrások védelmével kapcsolatos feladatai is. Az alkotmányjogi panaszra okot adó per tárgya ugyanakkor jelen esetben

használati díj megfizetése volt, mely az egészséges környezethez való joggal és annak esetleges érvényesítésével közvetlenül legfeljebb akkor állhatna összefüggésben, ha az Alaptörvény XXI. cikk (2) bekezdése szerinti szennyező fizet elvének érvényesítéséről lett volna szó. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése és a támadott bírói döntés közötti közvetlen kapcsolatot megalapozó, alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja követelményének (hasonlóan: 3159/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [19]).

- [19] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [20] 4.1. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítvány által érintett tartalmi elemeivel összefüggésben már részletesen kimunkált esetjoggal rendelkezik. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett megítélnie, hogy az indítvány felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben.
- [21] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét részben azért állítja, mert a Kúria (és a Tata-bányai Törvényszék) tévesen azonosította az indítványozó és a Kincstári Vagyoni Igazgatóság között létrejött vagyonkezelési szerződést az indítványozó javára adott meghatalmazással. Az indítványozó ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmeként értékeli a peres felek jogi képviselőinek helytelen feltüntetését, valamint az észszerű időn belüli eljárás követelményének megsértését, részben az ítéletek késedelmes kézbesítése, részben a felülvizsgálati kérelem késedelmes elbírálása miatt.
- [22] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének megfelelően az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Ennek megfelelően nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak vizsgálata, hogy az eljáró bíróságok valóban tévesen azonosították-e az indítványozó meghatalmazását a korábban megkötött vagyonkezelési szerződéssel, az ugyanis olyan tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési, azaz szakjogi-törvényességi kérdés, melynek vizsgálata a fentiek szerint még akkor is kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén, ha az indítványozó állítása egyébként helytálló volna.
- [23] Az indítványozó által felhívott, a jogi képviselők feltüntetésével kapcsolatos érvvel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság kiemeli: a tisztességes bírósági eljárás „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” {lásd például: 3478/2021. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [28]}. Ez egyben azt is jelenti, hogy egyes eljárási hibák önmagukban nem szükségképpen eredményezik az eljárás „tisztességtelenségét”. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint éppen ezért egy eljárás tisztességesességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével {lásd például: 3372/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [18]}. Jelen esetben az indítványozó által felhívott eljárási sérelem az alapügy miként eldöntését sem anyagi jogi, sem eljárásjogi értelemben nem befolyásolta: az indítványozó maga sem a jogi képviselője perbeli jogainak korlátozását állította alkotmányjogi panaszában, hanem csupán a jogi képviselő helytelen megjelölését az ítéletben.
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az Alkotmánybíróság eljárásában nem orvosolható: az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre

arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódnásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja {lásd például: 3060/2022. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [22]}. Abban az esetben ugyanis, ha az Alkotmánybíróság az elhúzódnó bírósági eljárás eredményeként megállapítaná az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét, és a támadott bírói döntést megsemmisítené, az valójában csak az eljárás további elhúzódnását eredményezné. Éppen ezért abban az esetben, ha az eljárás elhúzódnása valóban megállapítható, az indítványozó polgári peres eljárásban kártérítési igény érvényesítésére válhat jogosulttá.

- [25] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kételet sem vetett fel.
- [26] 4.2. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog sérelmeként értékeli, hogy a Kúria az indítványozó vagyongazdálkodására vonatkozó jogszabályokat oly módon, az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit túllépve értelmezte, hogy ezzel lényegében kiüresítette az indítványozó tulajdonhoz való jogát. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint kizárólag érdemi vizsgálat keretében állapítható meg, hogy az indítványozót mint vagyongazdálkodót a jelen ügy egyedi sajátosságaira tekintettel megilleti-e egyáltalán az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog, és amennyiben igen, úgy az a kúriai jogértelmezés, mely elzárta az indítványozót a perbeli igényérvényesítés lehetőségétől, kiüresítette-e az indítványozó tulajdonhoz való jogát, és ezzel összefüggésben pedig végső soron alkotmányjogilag védte-e a nemzeti vagyont. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [27] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [28] 1. A perben érintett ingatlan nem vitatottan a nemzeti vagyon részét képezi. Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése értelmében a nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. Amikor az Alkotmánybíróság a nemzeti vagyonnal összefüggésben végez alkotmányossági vizsgálatot, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog mellett ezen alaptörvényi rendelkezésből fakadó követelmények érvényesülését sem hagyhatja figyelmen kívül. A XIII. cikk (1) bekezdésének második mondata szerint ugyanis a tulajdon társadalmi felelősséggel jár, mely társadalmi felelősséget maga az Alaptörvény konkretizálja a nemzeti vagyon körébe tartozó vagyontárgyak esetében {13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [54]}. Ezt a szempontot érvényesítette az Alkotmánybíróság például (az állam és az önkormányzatok viszonylatában, a feladathoz kötöttség elvére tekintettel) a 3311/2019. (XI. 21.) AB határozatban (lásd különösen az Indokolás [45] bekezdését), illetőleg a 3180/2018. (VI. 8.) AB határozatban (lásd különösen az Indokolás [21] bekezdését) is.
- [29] 2. Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése értelmében „[a] nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg”. Ez a sarkalatos törvény a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.), melyen túlmenően a jelen alkotmányjogi panasz elbírálásához az Alkotmánybíróságnak az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Ávtv.) és az Ávtv. Vhr. rendelkezéseit is figyelembe kellett vennie.
- [30] Az Alkotmánybíróságnak továbbá arra is figyelemmel kellett lennie, hogy következetes gyakorlata szerint az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével, sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványai, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi {legutóbb például: 25/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [99]}.

- [31] 3. Mindezen szempontok figyelembevételével az Alkotmánybíróságnak elsőként abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az indítványozó mint vagyonkezelő hivatkozhat-e az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogának a sérelmére.
- [32] Az Nvtv. 11. § (8) bekezdése értelmében a vagyonkezelőt (ha jogszabály vagy a vagyonkezelési szerződés másként nem rendelkezik) megilletik a tulajdonos jogai és terhelik a tulajdonos kötelezettségei, azzal, hogy a (8) bekezdés a)–e) pontjai külön is korlátozzák a vagyonkezelő jogosultságait. A vagyonkezelő jogai is kötelezettségei ugyanakkor szükségképpen származékos és korlátozott jogosultságok, illetőleg kötelezettségek: az Ávtv. 3. § (1) bekezdése kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét tulajdonosi joggyakorlóként az MNV Zrt. gyakorolja.
- [33] A vagyonkezelőt ennek megfelelően az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog egyáltalán nem illeti meg a tulajdonosi joggyakorlóval szemben, a köztük fennálló jogviszony ugyanis szükségképpen olyan belső jogviszonynak minősül, mely a tulajdonhoz való jog védelmi körén kívül esik.
- [34] A nem közhatalmi minőségében eljáró vagyonkezelő ugyanakkor külső jogviszonyokban, harmadik felekkel szemben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogának sérelmére, mint a tulajdonostól (tulajdonosi joggyakorlótól) származtatott jogának a sérelmére a tulajdonos (tulajdonosi joggyakorló) mellett maga is hivatkozhat a nemzeti vagyon kezelésével összefüggésben. Ez az értelmezés következik abból a megközelítésből is, hogy az Abtv. 27. § (2) bekezdése alapján egyaránt megállapítható az érintettsége a bíróság eljárás feleinek, továbbá azon személyeknek és szervezeteknek, akiknek (amelyeknek) a jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed. A vagyonkezelő azonban a tulajdonhoz való jogára kizárólag abban a terjedelemben hivatkozhat, amely terjedelemben ez a jog a vagyonkezelőt (a vagyonkezelésére vonatkozó jogviszony alapulvételével) megilleti, ezen jog terjedelmének értelmezése pedig alapvetően szakjogi-törvényértelmezési (és ekként nem alkotmányjogi) kérdés. Függetlenül továbbá a vagyonkezelőt kifelé (harmadik személyekkel szemben) megillető tulajdonosi jogosultságok terjedelmétől, a tulajdonosi joggyakorló Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti jogosultságai (ideértve a tulajdonhoz való jog sérelmének alkotmányjogi panasz keretében történő felhívhatóságát is) változatlanul teljesek maradnak.
- [35] Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy abban az esetben, ha a nemzeti vagyon kezelője hivatkozik egy Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére, az Alkotmánybíróságnak esetről esetre eljárva kell állást foglalnia abban a kérdésben, hogy az adott eljárás egyedi körülményeire tekintettel a vagyonkezelőt a tulajdonhoz való jog megilleti-e.
- [36] 4. Az indítványozó jelen esetben azért állítja a tulajdonhoz való jogának sérelmét, mert úgy ítélte meg, hogy az a bírósági jogértelmezés, amely szerint a vagyonkezelőt nem illeti meg a jogalap nélküli birtoklásból származó jogalap nélküli gazdagodás követelése, végső soron kiüresíti a tulajdonhoz való jogot.
- [37] 4.1. Az indítványozó egy magánféllel szembeni magánjogi jogvitával összefüggésben hivatkozik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmére. A jelen határozat előző pontjában tett megállapítások alapulvételével ezért az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó jelen esetben a tulajdonhoz való jog sérelmét az Abtv. 27. §-a szerinti eljárás keretei között felhívhatja.
- [38] 4.2. Az indítványozó ugyanakkor a tulajdonhoz való jogának sérelmét azért állítja, mert a Kúria ítéletében úgy ítélte meg, hogy az indítványozót mint vagyonkezelőt nem illeti meg egy meghatározott követelés bíróság előtti érvényesítésének joga, mely jogértelmezés kiüresítette a tulajdonhoz való jog alkotmányos tartalmát.
- [39] Az Ávtv. Vhr. 9. § (1) bekezdése értelmében a vagyonkezelő a kezelt vagyont rendeltetésének, a vagyonkezelési szerződésnek, továbbá a rendes gazdálkodás szabályainak megfelelően, az ilyen személytől elvárható gondossággal „birtokolhatja, használhatja és szedheti hasznait”. Az Nvtv. 3. § (1) bekezdés 4. pontja értelmében hasznosítás alatt a tulajdonosi joggyakorló vagy a nemzeti vagyon használója által a nemzeti vagyon birtoklásának, használatának, hasznok szedése jogának bármely, a tulajdonjog átruházását nem eredményező jogcímen történő átengedését kell érteni (ide nem értve a vagyonkezelésbe adást és a haszonélvezeti jog alapítását). Jelen esetben az indítványozó maga is akként nyilatkozott alkotmányjogi panaszában is, hogy az indítványozó és az alperes között nem jött létre megállapodás a területhasználat feltételeiben, ez adott okot az alkotmányjogi panasz alapját képező perre.
- [40] Az Ávtv. Vhr. 9. § (4) bekezdése értelmében a vagyonkezelő köteles a vagyont fenyegető veszélyről és a beállott kárról haladéktalanul értesíteni a tulajdonosi joggyakorlót, ideértve azt az esetet is, ha őt harmadik személy

a jogainak gyakorlásában akadályozza, és köteles tûrni, hogy a tulajdonosi joggyakorló a veszély elhárítására, illetõleg a kár következményeinek megszüntetésére a szükséges intézkedéseket tegye.

- [41] Annak megítélése, hogy az Nvtv. 3. § (1) bekezdés 4. pontja, az Ávtv. Vhr. 9. § (1) és (4) bekezdései alapján az indítványozót mint vagyonkezelõt megillette-e a perbeli követelés érvényesítésének joga, figyelemmel arra is, hogy ha az indítványozó és az alperes között létrejött volna a megállapodás, akkor az indítványozónak lett volna perindítási joga, alapvetõen olyan szakjogi-törvényértelmezési (és ekként nem alkotmányjogi) kérdés, melynek vizsgálata az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik.
- [42] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét ez a jogértelmezés akkor vethetné fel, ha a Kúria döntésének eredményeként a nemzeti vagyonnal kapcsolatos tulajdonosi jogok érvényesíthetõsége ellehetetlenülne, és ezáltal a tulajdonhoz való jog tartalma a nemzeti vagyonnal összefüggésben ténylegesen kiüresedne. Jelen esetben azonban ilyen jogértelmezés a Kúria döntésébõl nem következik. A Kúria úgy ítélte meg, hogy az indítványozót a perindítási jog jelen esetben nem illeti meg. A tulajdonosi joggyakorló (az MNV Zrt.) ugyanakkor kétséget kizáróan rendelkezik a tulajdonosi jogok és kötelezettségek teljességével, jelen esetben, az alkotmányjogi panasz alapját képezõ ügyszökhöz kapcsolódóan, pedig a perindítás jogával is. A nemzeti vagyonnal való felelõs gazdálkodás Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdésébõl fakadó kötelezettségébõl adódóan pedig ilyen esetben a tulajdonosi joggyakorló nem csupán jogosult, hanem amennyiben a nemzeti vagyon védelme ezt megköveteli, minden esetben köteles is a nemzeti vagyon védelme érdekében fellépni.
- [43] Mindezek miatt az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítványban foglaltak alapján nem állapítható meg: a Kúria jogértelmezése nem üresítette ki az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, hanem csupán úgy foglalt állást, hogy egy, a tulajdonosi joggyakorlót egyébként megilletõ jogosultság a tulajdonosi joggyakorló és a vagyonkezelõ (az indítványozó) közötti belsõ jogviszony keretei között nem szállt át az indítványozóra.
- [44] Az Alkotmánybíróság végezetül megjegyzi: az Alkotmánybíróságnak jelen eljárás keretében kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy alaptörvény-ellenes-e a Kúria ítéletében megjelenõ jogértelmezés az indítványozó mint vagyonkezelõ perindítási jogának, és ezáltal végsõ soron a tulajdonhoz való jogra visszavezethetõ jogainak korlátozásáról. Annak megítélése, hogy egyébként célszerû-e minden hasonló esetben a tulajdonosi joggyakorló fellépését megkövetelni, már az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esõ célszerûségi kérdés.
- [45] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkezõ részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2022. április 12.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezetõ alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
elõadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [46] A határozat rendelkezõ részét nem támogattam, mert álláspontom szerint az indítványt vissza kellett volna utasítani.
- [47] Az alkotmányjogi panasz eljárásban az állam képviselőjében eljáró vagyonkezelő kívánt az állami tulajdon számára magánszeméllyel szemben, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésén alapuló alapjogi védelmet érvényesíteni. A határozat vizsgálta, hogy a vagyonkezelőt megilleti-e az indítványban hivatkozott tulajdonhoz való jog.
- [48] A többségi határozat az érdemi vizsgálat eredményeként nem látta igazoltnak a tulajdonhoz való jog sérelmét. Ennek okaként arra utalt, hogy a Kúria az indítványozó perbeli jogérvényesítésére vonatkozó döntése „alapvetően

olyan szakjogi-törvényértelmezési (és ekként nem alkotmányjogi) kérdés, melynek vizsgálata az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik” (Indokolás [41]).

- [49] Figyelemmel az Alkotmánybíróság gyakorlatára is, meglátásom szerint e megállapításból nem az indítvány érdemi elutasítása, hanem annak visszautasítása következik, hiszen az Alkotmánybíróság – nem lévén „negyedfokú bíróság” – nem foglal állást a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben (lásd: 3419/2021. (X. 15.) AB végzés, Indokolás [23]; 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]).
- [50] Mindezek alapján véleményem szerint a tulajdonhoz való jog sérelmére vonatkozó indítványt, érdemi vizsgálat nélkül, vissza kellett volna utasítani, mert nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeknek.

Budapest, 2022. április 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3953/2021.

• • •